

Попадинець Назарій Миколайович,
доктор економічних наук, старший
дослідник, заступник директора з науково-
педагогічної роботи, доцент кафедри
економіки і маркетингу, Навчально-
науковий інститут підприємництва та
перспективних технологій Національного
університету «Львівська політехніка»,
старший науковий співробітник відділу
регіональної економічної політики ДУ
«Інститут регіональних досліджень
ім. М. І. Долішнього НАН України»

Галаченко Олександр Олександрович,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та менеджменту
Міжрегіональної академії управління
персоналом

Садура Оксана Борисівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська
політехніка»

Камінський Любомир-Роман Юрійович,
аспірант другого курсу, Львівського
університету бізнесу та права

Popadynets Nazariy,
Doctor of Economics Sciences, Senior
Researcher, deputy director, associate
professor of the Economy and Marketing
Department, Scientific-Educational Institute
of Entrepreneurship and Perspective
Technologies of Lviv Polytechnic National
University, Senior Researcher of the Department
of regional economic policy of the Dolishnyi
Institute of Regional Research of NAS of Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7556-6135>

Halachenko Oleksandr,
Doctor of Economic Sciences, Doctor
of Economics of the Head of the Department
of Economics, Entrepreneurship and
Management of the Interregional Academy
of Personnel Management,
<https://orcid.org/0000-0003-2776-1777>

Sadura Oksana,
candidate of economic sciences, associate
professor, Lviv Polytechnic National University,
<https://orcid.org/0000-0001-7898-9128>

Kaminskyi Liubomyr-Roman,
second year postgraduate student,
Lviv University of Business and Law,
<https://orcid.org/0009-0009-5002-8734>

**ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ:
ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
PECULIARITIES OF THE DEVELOPMENT OF THE TERRITORIES OF NATIONAL NATURE
PARKS: ECONOMIC AND ENVIRONMENTAL ASPECTS**

Попадинець Н. М., Галаченко О. О.,
Садура О. Б., Камінський Л.-Р. Ю. Особливості
розвитку територій національних природних
парків: економіко-екологічні аспекти.
*Український журнал прикладної економіки та
техніки*. 2023. Том 8. № 1. С. 266 – 271.

Popadynets N., Halachenko O., Sadura O.,
Kaminskyi L.-R. Peculiarities of the
development of the territories of national
nature parks: economic and environmental
aspects. *Ukrainian Journal of Applied
Economics and Technology*.
2023. Volume 8. № 1, pp. 266 – 271.

Сьогодні у світі посилюються проблеми, пов'язані зі зміною клімату, забрудненням навколишнього середовища та втратою біорізноманіття. Розвиток територій національних парків, які є важливими для збереження біорізноманіття та природних екосистем, є дуже вагомим у контексті цих глобальних викликів. Метою статті є дослідження особливостей еколого-економічних аспектів розвитку територій національних природних парків. Встановлено, що національні природні парки є основними зонами для збереження флори та фауни. Тому важливо розробляти стратегії, які б дозволяли зберегти ці унікальні екосистеми, одночасно забезпечуючи їхній стійкий розвиток, таким чином відповідати за збереження біорізноманіття. Визначено, що розвиток територій має враховувати потреби місцевого населення, але водночас не завдавати шкоди природному середовищу, тобто потрібно розумно використовувати лісові, водні та інших природні ресурси. Важливою складовою функціонування та розвитку національних природних парків є екотуризм, адже він може бути одним зі способів підтримки місцевої економіки, не завдаючи шкоди природі. Екотуризм може включати екскурсії, спостереження за дикою природою, піші та велосипедні маршрути тощо. Ефективне управління та розвиток національних парків вимагає наявності відповідного законодавства та регулятивної політики. Це включає закони, що регулюють використання природних ресурсів, заборони на незаконну діяльність, таку як браконьєрство чи незаконна вирубка лісів, і механізми для контролю за дотриманням цих законів. У статті доведено, що важливою особливістю розвитку національних парків є освітні та наукові програми, адже національні парки можуть використовуватися як місця для наукових досліджень та освітніх програм. Це допомагає підвищити обізнаність про важливість збереження природи і може

© Попадинець Назарій Миколайович, Галаченко Олександр Олександрович, Садура Оксана Борисівна,
Камінський Любомир-Роман Юрійович, 2023

сприяти розвитку місцевої економіки через наукові та освітні ініціативи. Розвиток територій національних природних парків вимагає інвестицій і фінансування. Важливо залучати кошти від уряду, приватного сектору та міжнародних донорів для забезпечення сталого розвитку цих територій. Визначено, що місцеві громади мають бути активно залучені у процеси планування та управління національними парками.

Ключові слова: еколого-економічні основи, території, громади, рекреація, національні природні парки, сталий розвиток, довкілля, управлінська діяльність.

Today, the world faces increasing challenges related to climate change, environmental pollution, and biodiversity loss. The development of national parks, which are crucial for preserving biodiversity and natural ecosystems, is significant in the context of these global challenges. The article aims to study the peculiarities of environmental and economic aspects of the development of the territories of national nature parks. The article establishes that national nature parks are the main areas for the conservation of flora and fauna. Therefore, developing strategies to preserve these unique ecosystems is essential while ensuring sustainable development and taking responsibility for biodiversity conservation. The article emphasizes that the development of territories should consider the needs of the local population while not harming the natural environment, i.e., forests, water resources, and other natural resources should be used reasonably. Ecotourism is an essential component of the functioning and development of national nature parks, as it can be a way to support local economies without harming nature. Ecotourism can include excursions, wildlife watching, hiking, and biking trails, etc. Efficient management and development of national parks require appropriate legislation and regulatory policies. This includes laws governing the use of natural resources, prohibitions on illegal activities such as poaching or illegal logging, and mechanisms to monitor compliance with these laws. The article proves that educational and scientific programs are essential to developing national parks since national parks can be used as sites for scientific research and educational programs. This helps to raise awareness of the importance of nature conservation and can boost the development of the local economy through research and educational initiatives. The development of the territories of national nature parks requires investment and funding. It is crucial to raise funds from the government, the private sector, and international donors to ensure the sustainable development of these territories. The article specifies that local communities should be actively involved in the planning and managing of national parks.

Keywords: environmental and economic foundations, territories, communities, recreation, national nature parks, sustainable development, environment, management activities.

Вступ

Національні природні парки, які є частиною заповідного фонду природи, унікально поєднують дві важливі ролі: збереження природи та розвиток туризму. Ці функції доповнюють одна одну, дозволяючи природолюбам та туристам поглибити свої знання про природу та відпочити від повсякденного життя. Завдяки підтримці як від державних, так і від приватних організацій національні парки у всьому світу продовжують розвиватися. Вони створюють спеціальні зони для рекреації, приваблюючи туристів своєю природною красою та стають популярними місцями для відпочинку. Сьогодні національні природні парки є значущими туристичними напрямками, але водночас важливо пам'ятати про їхню первинну роль як природоохоронних зон, де основний акцент робиться на збереження природи.

Сьогодні Україна має 56 національних парків, які діють відповідно до чинного законодавства. Проте через воєнну агресію росії знищено природні ландшафти та унікальні екосистеми частини цих парків. Відновлення парків у післявоєнний час та інтеграція України у європейський простір вимагатиме розроблення збалансованого еколого-економічного механізму, який забезпечить їхнє гармонійне включення в європейську мережу національних природних парків.

Питаннями розвитку рекреаційної політики, розвитку зеленого туризму та управління територіями природничих парків займалися вітчизняні та іноземні науковці, такі як: М. Газуда, І. Дяченко [1], П. Жук [2], О. Дребот [3], М. Шершун [4], В. Третяк [5], Т. Кошелюк [6], Т. Хаммер, Р. Бер [7], Р. Обердорфер [8], К. Ферретті-Галлон, Е. Гріггз, А. Шреста, Г. Ван [9] та ін. Нормативно-правові аспекти управління територіями визначено в Законі України «Про природно-заповідний фонд України» [10].

Формулювання цілей статті

Метою статті є дослідження особливостей еколого-економічних аспектів розвитку територій національних природних парків.

Виклад основного матеріалу дослідження

Розвиток територій національних природних парків у контексті щораз більших глобальних екологічних викликів і потреби в сталому розвитку набуває особливої актуальності. Основна суть полягає в тому, що національні парки, будучи важливими об'єктами природоохоронного фонду, виконують подвійну роль: з одного боку, вони спрямовані на збереження унікальних природних ландшафтів, флори та фауни, а з другого – вони можуть сприяти економічному розвитку через екотуризм і відповідні рекреаційні послуги. У цьому питанні необхідно знайти баланс між охороною природи і економічною вигодою, що вимагає виваженого підходу до управління цими територіями, забезпечення сталого використання ресурсів і врахування

інтересів місцевих громад. Розвиток національних природних парків має велике значення для збереження біологічного різноманіття, а також для підвищення екологічної обізнаності населення, створення нових робочих місць і збільшення доходів місцевих громад. У цьому контексті забезпечення ефективного управління, відповідного фінансування та розвитку інфраструктури є дуже важливими для досягнення цих цілей.

Ефективне управління не можливе без затвердженого нормативно-правового поля. Так, уже на сьогодні є розроблена нормативна база щодо підтримки розвитку територій природного заповідного фонду, національних парків, біорізноманіття та збереження ландшафтів, а саме [11]:

- Указ Президента України від 01.01.2022 №2 «Про створення національного природного парку «Холодний Яр»;
- Указ Президента України від 01.01.2022 №3 «Про створення національного природного парку «Куяльницький»;
- Указ Президента України від 01.01.2022 №4 «Про створення національного природного парку «Пуща Радзівіла»;
- Указ Президента України від 02.01.2022 №5 «Про зміну меж Карпатського біосферного заповідника»;
- Указ Президента України від 02.01.2022 №6 «Про зміну меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення»;
- Указ Президента України від 03.01.2022 №7 «Про зміну меж національного природного парку «Меотида»;
- постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2022 №575 «Про затвердження спеціальних такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд»;
- постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2022 №720 «Про затвердження Порядку регулювання чисельності тварин, що не утримуються людиною, але перебувають в умовах, повністю або частково створюваних діяльністю людини, та безпритульних тварин, а також їх розміщення на відповідних підприємствах, в установах та організаціях чи повернення до ареалу перебування (місць вилову)»;
- розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.07.2022 №573 «Про затвердження Плану заходів з реалізації Стратегії біобезпеки та біологічного захисту на 2022-2025 роки»;
- постанова Кабінету Міністрів України від 19.07.2022 №810 «Про внесення змін до переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів»;
- наказ Міндовкілля від 13.10.2022 №424 «Про затвердження Методики визначення шкоди та збитків, завданих територіям та об'єктам природно-заповідного фонду внаслідок збройної агресії російської федерації»;
- наказ Міндовкілля від 21.11.2022 №499 «Про затвердження Порядку видачі посвідчень мисливця і щорічних контрольних карток обліку добутої дичини і порушень правил полювання», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13.12.2022 за № 1592/38928;
- наказ Міндовкілля від 28.12.2022 №557 «Про затвердження Плану дій щодо збереження та відтворення зубра (*Bison bonasus L.*) в Україні».

За 2022 р. кількість об'єктів і територій природно-заповідного фонду збільшилась на 91 одиницю, загальною площею близько 54961 га, площа природно-заповідного фонду становить 6,91% від площі держави.

Тобто ми бачимо, що тільки за 2022 р. було прийнято низку нормативно-правових актів, які регулюють еколого-економічну складову управління природного заповідного фонду, національних парків, біорізноманіття та збереження ландшафтів України.

Питання розвитку територій національних природних парків потребують активного розголосу, оскільки це дозволить забезпечити збереження та відновлення природи шляхом реалізації ефективного еколого-економічного управління, встановлення надійної системи охорони, а також дозволить розвивати рекреаційний потенціал заповідних зон.

Сучасна система управління природними парками, яка була сформована раніше, не відповідає потребам сьогодення. Основні проблеми включають [11]:

- застарілу систему державного управління у сфері охорони природних територій і збереження біорізноманіття та ландшафтів;
- недостатній моніторинг і контроль за дотриманням законів з охорони природи, включаючи слабку відповідальність за порушення цих законів;
- обмежене фінансування для ініціатив з охорони природного заповідного фонду, національних парків, біорізноманіття та збереження ландшафтів;
- не вповні використаний рекреаційний потенціал національних природних парків.

Таким чином, потрібно шукати шляхи вирішення цих проблем. Зокрема, один з таких шляхів є партнерство між різними зацікавленими сторонами. Тобто важливо залучати різні групи, зокрема місцеві громади, некомерційні організації, наукові установи та приватний сектор, для співпраці у питаннях збереження та розвитку національних парків. Така співпраця буде результативною завдяки регулярному моніторингу стану природних парків та оцінюванню ефективності реалізованих стратегій. Це є важливим для забезпечення їхньої стійкості і допомагає виявляти проблеми та коригувати політику управління в разі потреби.

Важливим аспектом управління територіями природних парків є врахування впливу кліматичних змін на екосистеми національних парків і розроблення стратегій для адаптації та пом'якшення цих впливів.

Національні природні парки часто розташовані на територіях з багатими природними ресурсами. Розроблення стратегій сталого використання цих ресурсів є важливим для запобігання їх надмірному використанню та забезпеченню екологічної рівноваги. Під час формування таких стратегій потрібно врахувати, що у деяких випадках розвиток національних парків може викликати конфлікти між місцевим населенням і дикими тваринами. Вирішення цих конфліктів вимагає збалансованого підходу та розроблення стратегій для мінімізації таких конфліктів.

Наступник кроком є розвиток екотуризму в національних парках. Екотуризм становить собою форму туризму, яка акцентує увагу на відповідальному подорожуванні в природні зони з метою збереження довкілля та підтримки добробуту місцевого населення. Цей вид туризму спрямований на мінімізацію негативного впливу на природу, водночас надає відвідувачам можливість оцінити природню красу та культурні особливості регіону. Основна сутність екотуризму полягає у трьох основних аспектах:

- охорона навколишнього середовища, тобто екотуризм зосереджується на збереженні природних ресурсів і біорізноманіття. Це включає заходи щодо запобігання забруднення, збереження місць проживання диких тварин і рослин, а також зменшення впливу туристичної діяльності на природне середовище;

- підтримка місцевих громад, забезпечує їм економічний ефект. Це включає створення робочих місць, розвиток малого та середнього бізнесу, а також забезпечення ринків для місцевих товарів і послуг. Місцеві громади можуть також отримувати користь від збереження природи, наприклад через стійке використання природних ресурсів;

- освітня складова, яка спрямована на підвищення обізнаності туристів щодо важливості збереження природи і культурної спадщини. Через інтерактивні екскурсії, лекції та інші освітні заходи відвідувачі мають можливість дізнатися більше про місцеве довкілля та культуру, що збільшує їхню відповідальність та повагу до природи.

Екотуризм, таким чином, сприяє місцевому розвитку не тільки через економічні користі, але й через збереження природних ресурсів і культурної спадщини, стимулюючи стійкий розвиток територій, який сприятиме формуванню місцевої економіки, створюючи нові робочі місця та збільшуючи доходи місцевих громад, одночасно просуваючи ідеї збереження природи.

Загалом усі ці аспекти вимагають комплексного підходу, який би поєднував збереження природи з економічним розвитком, одночасно забезпечуючи соціальну справедливість та включення місцевих громад у процеси прийняття екологічних рішень.

Варто зазначити, що економічна складова розвитку територій природних парків є однією з найважливіших і має багатогранний характер, оскільки вона впливає на різні аспекти місцевої економіки. Серед основних аспектів цієї складової:

- генерація доходів і створення робочих місць. Тобто природні парки можуть стати джерелами доходу через залучення туристів, що веде до створення робочих місць у таких сферах, як готельний бізнес, ресторанне господарство, транспорт та інші туристичні послуги;

- розвиток місцевого бізнесу і підприємництва. Як ми вже згадували, екотуризм і загальна туристична активність в природних парках може стимулювати розвиток місцевих підприємств, зокрема сувенірного виробництва, місцевих крафтів та агротуризму;

- інвестиції в інфраструктуру територій природних парків може спонукати до інвестицій у місцеву інфраструктуру, включаючи дороги, транспорт, готелі та екотрейли. Це не тільки покращує доступність і привабливість парків для туристів, але й сприяє загальному розвитку регіону;

- збереження природи як інвестиція в майбутнє, тобто інвестиції в збереження природних парків можуть бути розглянуті як довгострокова інвестиція в збереження екосистем, що може принести економічні вигоди в майбутньому, зокрема через збереження біорізноманіття та екосистемних послуг.

Війна в Україні суттєво вплинула на розвиток і збереження природних заповідних територій, зокрема на національні парки та біорізноманіття. На територіях, окупованих російськими силами, ігнорується заповідний статус і ведеться військова діяльність, що впливає на природні заповідники. У результаті окупації 2 біосферних заповідники, 10 природних заповідників і 8 національних парків постраждали. Інституційна спроможність управління цими зонами значно знизилася через переміщення працівників і неможливість виконувати свої функції. Багато з цих територій розташовані в зоні гуманітарної кризи. Понад 800 територій та об'єктів заповідного фонду з площею 0,9 млн га, або 20% від загальної площі заповідного фонду України зазнали пошкоджень чи перебувають під загрозою знищення. Це стосується також 17 водно-болотних угідь міжнародного значення, 160 територій Смарагдової мережі та сотень видів флори та фауни, включаючи види, занесені до Червоної книги України [11].

Загалом еколого-економічний розвиток територій природних парків має велике значення не лише для місцевих громад, але й для загальнонаціональної економіки. Через правильне управління та стратегічне планування ці парки можуть стати центрами сталого розвитку, сприяючи збереженню природних ресурсів, економічному зростанню та соціальному благополуччю. Такий підхід дозволяє забезпечити гармонію між збереженням навколишнього середовища та економічною ефективністю, що є важливим для досягнення цілей сталого розвитку.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Таким чином, для забезпечення ефективного управління національними природними парками необхідно вжити низку заходів. Насамперед потрібно чітко визначити відмінності у функціях політики управління природно-заповідним фондом та іншими охоронними територіями. Важливим є впровадження нової філософії контролю та охорони цих територій, підвищення ефективності служби державної охорони природно-заповідного фонду. Критично необхідно інтегрувати екосистемний підхід у секторальні політики, а також досягти відповідності міжнародним стандартам для національних природних парків. Необхідно створити та підтримувати єдину відкриту базу даних державних кадастрів природно-заповідного фонду, флори та фауни. Важливими є розроблення та реалізація планів з відновлення порушених екосистем, включаючи ті, що постраждали від воєнних дій. Це передбачає формування та розширення національної екологічної мережі та Смарагдової мережі, досягнення показників площі екологічних мереж відповідно до встановлених цілей. Крім того, потрібно створити мережу реабілітаційних центрів для диких тварин і розробити механізми збереження їхнього середовища існування, запобігаючи їхньої фрагментації, наприклад, шляхом будівництва екодуків.

Література

1. Газуда М.В., Дяченко І.Б. Регіональний менеджмент збереження і відтворення природно-заповідних територій: монографія. Ужгород: Видавництво ФОП Бреза А.Е., 2014. 248 с.
2. Жук П. Територіальний розвиток, природне довкілля, економіка: наукові розвідки: монографія. Київ: ДУ "Інститут регіональних досліджень імені Долішнього М.І. НАН України". 2023. 257 с.
3. Дребот О.І. Система державного управління природно-заповідним фондом України та її регіонів. *Регіональна економіка*. 2011. №4. С. 205-209.
4. Шершун М.Х. Особливості реформування лісового господарства України в умовах переходу до сталого розвитку. *Агроекологічний журнал*. 2012. №2. С. 13-18.
5. Третяк В.М., Юрченко А.Д., Лобушко Ю.В. Проблеми удосконалення інституціональної бази управління природно-заповідним фондом України. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2015. №1. С. 65-73.
6. Кошелюк Т.В. Інституційна система управління національними природними парками в Україні. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2020. №54. С. 74-89.
7. Hammer T., Bär R., Ehrensperger A., Friedli A., Liechti K., Wallner A., Xenia Wiesli T. A holistic assessment of the impacts of park management: findings from the evaluation of Regional Nature Parks in Switzerland. *Journal on protected mountain areas research*. 2022. Vol. 14. № 1. P. 14-24. DOI: <https://dx.doi.org/10.1553/eco.mont-14-1s14>.
8. Oberdorfer R. National Park Management-A study of US National Parks with particular emphasis on sustainable tourism. 2001. 104 p. URL: <https://www.grin.com/document/317>.
9. Ferretti-Gallon K., Griggs E., Shrestha A., Wang G. National parks best practices: Lessons from a century's worth of national parks management. *International Journal of Geoheritage and Parks*. 2021. P. 335-346. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijgeop.2021.05.004>
10. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» № 2456-XII від 16.06.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>.
11. Управління природоохоронними територіями. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/reformy/upravlinnya-pryrodoohoronnyu-terytoriyamy/>.

References

1. Hazuda, M.V., Diachenko, I.B. (2014). *Rehional'nyj menedzhment zberezhenia i vidtvorennia pryrodno-zapovidnykh terytorij*. [Regional management of preservation and reproduction of nature reserves]. Vydavnytstvo FOP Breza A.E. Uzhhorod.
2. Zhuk, P. (2023). *Terytorial'nyj rozvytok, pryrodne dokillia, ekonomika: naukovy rozvidky*. [Territorial development, natural environment, economy: scientific research]. DU "Instytut rehional'nykh doslidzhen' imeni Dolishn'oho M.I. NAN Ukrainy". Kyiv.
3. Drebot, O.I. (2011). «The system of state management of the nature reserve fund of Ukraine and its regions». *Rehional'na ekonomika*. №4. pp. 205-209.
4. Shershun, M. Kh. (2012). «Peculiarities of reforming the forestry industry of Ukraine in the conditions of transition to sustainable development». *Ahroekologichnyj zhurnal*. No 2, pp. 13–18.
5. Tretiak, V.M. Yurchenko, A.D. Lobun'ko, Yu.V. (2015). «Problems of improving the institutional base of management of the nature reserve fund of Ukraine». *Zemleustrij, kadastr i monitorynh zemel'*. №1. pp. 65-73.
6. Kosheliuk, T.V. (2020). «Institutional management system of national natural parks in Ukraine». *Aktual'ni problemy vdoskonalennia chynnoho zakonodavstva Ukrainy*. №54. pp. 74-89.
7. Hammer, T., Bär, R., Ehrensperger, A., Friedli, A., Liechti, K., Wallner, A., Xenia Wiesli, T. (2022). «A holistic assessment of the impacts of park management: findings from the evaluation of Regional Nature Parks in Switzerland». *Journal on protected mountain areas research*. Vol. 14. № 1. pp. 14-24. DOI: <https://dx.doi.org/10.1553/eco.mont-14-1s14>.
8. Oberdorfer, R. (2001). National Park Management-A study of US National Parks with particular emphasis on sustainable tourism. Available at: <https://www.grin.com/document/317>.
9. Ferretti-Gallon, K., Griggs, E., Shrestha, A., Wang, G. (2021). «National parks best practices: Lessons from a century's worth of national parks management». *International Journal of Geoheritage and Parks*. pp. 335-346. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijgeop.2021.05.004>
10. Zakon Ukrainy «Pro pryrodno-zapovidnyj fond Ukrainy». [Law of Ukraine "On the Nature Reserve Fund of Ukraine"]. № 2456-XII dated June 16, 1992. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>.
11. Upravlinnia pryrodookhoronnymy terytoriiamy. Ministerstvo zakhystu dokillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy. [Management of nature conservation areas. Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine]. Available at: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/reformy/upravlinnya-pryrodookhoronnymy-terytoriyamy/>.

Стаття надійшла до редакції 1815.01.2023 р.